

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji 6. oktobar - 19. oktobar 2023. godine

Sloboda izražavanja

Advokat pretio JUGpress-u

Advokat Zvezdan Knežević pretio je paljenjem zgrade, redakciji Regionalne informativne agencije JUGpress i novinaru Ivanu Spiriču zbog intervjua sa nekadašnjim liderom SPS-a u Leskovcu Živojinom Stefanovićem. Intervjuu se ticao događaja od 5. oktobra 2000. kada je Stefanović zapaljena kuća, a Knežević je u komentaru na ovu vest, između ostalog naveo da: “neke portale stvarno treba ugaziti” i da je “bolje sprečiti nego lečiti”. Knežević je pozvao novinara koji je intervju radio i delio mu savete o čemu treba da piše, a o čemu ne. Iz JUGpress-a navode da je Knežević i ranije ispoljavao neprijateljstvo prema JUGpress-u. Pretnje i zastrašivanje novinara su na zabrinjavajućem nivou i ukazuju na nebezbedne uslove za rad novinara/ki.

Dijana Hrkaločić targetira medije

Bivša državna sekretarka MUP-a, kojoj se sudi za zloupotrebu službenog položaja, Dijana Hrkaločić uputila je uvrede i optužbe na račun Mreže za istraživanje kriminala i korupcije (KRIK). Hrkaločić je na platformi X, u reakciji na tekst KRIK-a o vezama žandarma Nenada Vučkovića Vučka sa kriminalnim grupama, optužila KRIK da su “prevaranti”, “deo kriminalne družine” i “da služe političkim ciljevima CIA, za šta su plaćeni”. Bivša državna sekretarka uputila je i uvrede na račun urednika portala Stevana Dojčinovića. Ovo nije prvi put da Dijana Hrkaločić napada istraživačke medije koji izveštavaju o kriminalu i korupciji, a bivša državna sekretarka je u prethodnom periodu podnela i više od 15 SLAPP tužbi protiv medija, sa ciljem njihovog odvracanja od daljeg pisanja.

Predsednik Vučić vređao novinarku

Predsednik Aleksandar Vučić je na pitanja novinarku N1 Žakline Tatalović odgovorio da je “nepriстойnost njeno srednje ime”. Predsednik je izbegavao da odgovori na pitanja novinarku koja su se ticala događaja u Banjskoj i ulozi Milana Radoičića, te je novinarka, kako to nalaže novinarska profesija, postavljala podpitanja što se predsedniku nije dopalo. Nekoliko dana ranije, predsedniku nisu smetala podpitanja novinarku CNN-a u intervjuu koji je dao za ovu televiziju, dok u domaćoj javnosti na postavljanje podpitanja reaguje vređanjem novinara/ki. Par dana kasnije, Vučić je ponovo vređao televiziju N1 rekavši da je “nepriстойnost njeno srednje ime” i konstantno aludirajući da su vlasnici televizije “tajkuni” i da ova televizija podržava “kriminalce”. Nedopustiv je odnos predsednika države prema nezavisnim novinarima/kama koji su redovno izloženi verbalnim napadima na konferencijama za medije, čime se nasilje prema njima dodatno normalizuje i širi.

Obezbeđenje uznemiravalo ekipu N1

Radnici obezbeđenja Beograda na vodi sprečavali su ekipu N1 da snima prilog na javnoj površini. Radnik je prišao ekipi i rekao da je Hercegovačka ulica privatna i da je snimanje na njoj zabranjeno i rekao je ekipi da mogu da snimaju na kolovozu. Kasnije se pojavio i šef obezbeđenja koji je “dozvolio” ekipi da snima na javnoj površini.

Cenzurisan ukrajinski film

NUNS je osudio pritisak Srpske radikalne stranke nad Centrom za kulturu u Lazarevcu koji je doveo do otkazivanja prikazivanja dokumentarnog filma ukrajinskog novinara Mstislava Černova. Film “20 dana u Marijupolju” trebalo je da bude prikazan 11. oktobra u Lazarevcu na Beldocs festivalu. Dan pre projekcije, Srpska radikalna stranka objavila je na svom sajtu saopštenje u kom “poziva rukovodstvo gradske opštine Lazarevac i Centra za kulturu Lazarevac da otkazu promociju ukrajinskog novinara Mstislava Černova i apeluje na nadležne organe da ne dozvole promociju ovog filma bilo gde u Srbiji”. Odluka Centra za kulturu Lazarevac da podleigne pritisku Srpske radikalne stranke motivisane ideološkim razlozima, nije u skladu sa zakonom, niti je u nadležnosti ove ustanove, i predstavlja nedopustiv čin cenzure i gušenje slobode izražavanja. Cenzurisanje ukrajinskog filma nastavak je propagande desničarskih partija u Srbiji koje negiraju rusku agresiju na Ukrajinu i nastavljaju da “brane” i opravdavaju Putinov režim.

Postignut dogovor oko medijskih zakona

Na sastanku u Vladi Srbije, koji je inicirao OEBS, postignut je dogovor oko nacrtu medijskih zakona. Na sastanku su postignuti dogovori oko spornih odredbi zakona koje je Vlada preko noći “ubacila”, te je tako izbačena odredba po kojoj je REM trebalo da određuje cenu koju će kablovski operatori plaćati za redistribuciju programa nacionalnih televizija. Iako su pojedina novinarska udruženja zadovoljna postignutim dogovorom, određene sporne odredbe ostale su u nacrtima, poput one koja se tiče Telekoma, koji će po novom zakonu moći da bude vlasnik medija. Jedna od glavnih zamerki koju je i Evropska federacija novinara (EFJ) uputila ticala se upravo toga što se ovakvim zakonskim rešenjem otvara put za povratak u potpuno državno vlasništvo nad privatnim medijima. U skladu sa Medijskom strategijom i Akcionim planom, usvajanje medijskih zakona trebalo je da se završi odavno, te se sa ovim procesom svakako kasni, ali je indikativna rešenost predstavnika vlasti da se proces usvajanja zakona ubrza neposredno pred izbore koji se očekuju u decembru.

Sloboda okupljanja

Manji incident na ekološkom protestu

Na protestu koji su organizovali aktivisti/kinje Saveza ekoloških organizacija Srbije (SEOS) došlo je do manjeg incidenta kada je žena prišla govorniku i iščupala kabl mikrofona. Protest su organizovali ekološki aktivisti/kinje koji se protive izgradnji staklenog vidikovca na Kablaru. Ekološki aktivisti/kinje su u prethodnom periodu nekoliko puta protestovali protiv planirane izgradnje, a prilikom jednog takvog protesta sukobili su se i sa policijom, kada je troje aktivista uhapšeno i zadržano u policiji 8 sati. Ovoga puta aktivisti/kinje su došli u Beograd kako bi izneli svoje zahteve, a tom prilikom je nepoznata žena iščupala kabl mikrofona dok je jedan od uhapšenih aktivista, Dragan Simović, držao govor. Ženu je policija udaljila sa lica mesta i potom je legitimisala.

Uhapšeni aktivisti na Savskom nasipu

Dvojica aktivista udruženja “Naš kej” uhapšena su u pokušaju da blokiraju prolaz građevinske mašine preko Savskog nasipa. Teška mašinerija je poslata kako bi se uklonili splavovi sa keja, protiv čega aktivisti/kinje nemaju ništa protiv, ali ukazuju na opasnost prolaska teške mašinerije preko nasipa, i na nezakonitost ove prakse prema Zakonu o vodama. Tom prilikom su aktivisti legitimisani i dvojica aktivista su privedena, ali su ubrzo i pušteni. Umesto da spreči kršenje zakona, policija vrši pritisak nad ekološkim aktivistima/kinjama, što je postala redovna pojava u svim delovima zemlje u kojima građani/ke ukazuju na štetna dejstva na prirodnu okolinu.

Sloboda udruživanja

Napad na “Crni ovan”

Kafić “Crni ovan” iz Novog Sada, poznat kao mesto okupljanja antifašističkih grupa i pojedinaca/ki, vandalizovan je u noći između 13. i 14. oktobra. Napadač je pokušao da provali u lokal, a nakon što u tome nije uspeo razbio je izlog i porušio stolove koji stoje ispred. Iz “Crnog ovna” prepoznali su napadača, pripadnika neofašističke organizacije, koji je i ranije pretio i napadao one koji se u lokalu okupljaju. Ovo je već 9 napad na lokal u poslednjih godinu dana. Na Telegramu postoje i grupe koje dele informacije o posetiocima lokala, a vlasnik kafića Bojan Šovljanski navodi da se u tim grupama najavljuje i novi napad za 23. oktobar (Dan oslobođenja Novog Sada). Ostaje da se vidi da li će policija adekvatno reagovati i sprečiti ponovni napad na lokal.

Maskirani muškarc napali aktiviste/kinje

Maskirani muškarc, koji su došli zajedno sa izvršiteljem da ise le Ljubišu Ćirića (82) iz stana u Sarajevskoj ulici, fizički su napali aktivistu i na najvulgarniji način vredali okupljene građane/ke. Jedan od muškaraca sa kapuljačom na glavi, pretio je aktivisti i njegovoj porodici, i u jednom trenutku je fizički nasrnuo na aktivistu, a tom prilikom odgurnuo je i koopedrednicu stranke Zajedno Biljanu Stojković. Policija se prethodno povukla sa terena. Građani/ke su se okupili na poziv neformalne grupe građana “Krov nad glavom” koji se bore protiv prinudnih i bezpravnih iseljenja. Policija je dužna da garantuje bezbednost svim građanima/kama koji protestuju i da ih zaštiti od napada sumnjivih lica koji ugrožavaju njihovu bezbednost i slobodu izražavanja.

Pokret “Bravo” na meti vandala

Table na ulazu u prostorije Građanskog pokreta “Bravo” prekrečene su crnim sprejom, a pored njih je doctran i kukasti krst. Aktivisti/kinje pokreta “Bravo” često su mete neonacističkih pretnji i zastrašivanja, a podjednako su izloženi i pritisku vlasti. Tako je aktivista ovog pokreta Brajan Brković, saslušan pred Osnovnim javnim tužilaštvom u Novom Sadu zbog performansa izvedenog 27. marta ove godine, kada su aktivisti ispred više javnih institucija ostavili panjeve i debela stabala posečenih na Šodrošu. Brković se zbog toga sumnjiči za krivično delo ugrožavanje bezbednosti, a protiv njega je do sada pokrenuto 6 krivičnih i 9 prekršajnih postupaka. Iz pokreta su saopštili da “u postupku Tužilaštva vide pravno, političko nasilje i progon zbog političkog delovanja”.

Mišljenja iznesena u ovoj publikaciji ne predstavljaju nužno mišljenja Fondacije Kuća ljudskih prava.

Opinions expressed in this publication do not necessarily represent those of the Human Rights House Foundation.